

EU:s taxonomi skapar parallell miljöreglering

DEBATT. EU:s medlemsstater och EU-parlamentet bör rösta ner kommissionens taxonomiförslag. De bör även överväga att återkalla kommissionens mandat att utveckla hållbarhetskriterier. Det skriver Carl Berglöf, sakkunnig vid Energiföretagen Sverige.

Debattredaktionen

Publicerad: 27 april 2021, 19:30

EU-kommissionens hållbarhetskriterier för den så kallade taxonomin för hållbara investeringar håller inte måttet. När större delen av den svenska fossilfria elproduktionen riskerar att inte uppfylla kriterierna är det svårt att se hur resten av EU:s elproduktion ska göra det. Kapitalet riskerar därmed att styras bort från den så avgörande energiomställningen.

EU:s taxonomiförordning, som presenterades 21 april, är tänkt att ge vägledning till vilka investeringar som ska anses hållbara. Detta ska bidra till EU-målet om en klimatneutral ekonomi 2050. Syftet är att attrahera kapital till den enorma och helt nödvändiga klimatomställning vi står inför. De akter som presenterades under onsdagen visar dock att kommissionen har misslyckats med att ta fram hållbarhetskriterier som skulle kunna bidra till en effektiv klimatomställning. I stället har vi fått en parallell miljöreglering som sätter dubbla krav för miljö- och omställningsarbetet. Det skapar en oönskad oförutsägbarhet inför de enorma investeringar som Sverige och EU står inför.

Kommissionen har inte genomfört de ändringar som vi ser som nödvändiga för att de delegerade akterna ska kunna utgöra en taxonomi som driver klimatomställningen effektivt. Vi bedömer att de nu presenterade akterna sammantaget snarare kan utgöra ett hinder för klimatarbetet inom energiområdet i Sverige. Med det snäva angreppsätt som kommissionen drivit får man inte den breda kraft i omställningsarbetet som krävs. Bara i Sverige

väntas investeringar långt över 1000 miljarder kronor för att rusta upp och kraftigt expandera elsystemet till 2045 för att klara elektrifiering av industri och transporter.

Både vattenkraft och bioenergi får i och med taxonomin en dubbel miljöreglering som gör reinvesteringar ännu mer kostsamma. För vattenkraftens del har en nationell plan för miljöanpassning nyligen beslutats av regeringen. Där ska behovet av miljöåtgärder vägas av mot samhällets behov av vattenkraftsel. Med taxonomins kriterier är det dock troligt att många vattenkraftanläggningar inte kommer att klassas som hållbara ens efter denna miljöanpassning, vilket är särskilt olyckligt med tanke på att branschen själv finansierar miljöanpassningen med 10 miljarder kronor. För bioenergens del har man tagit bort klassningen som övergångsteknik, vilket hade betytt att tekniken på sikt ska fasas ut, men resultatet är likväl inte acceptabelt eftersom kriterierna går längre än befintlig miljölagstiftning.

Ett stort antal kriterier som går utöver befintlig lagstiftning är otydligt skrivna, vilket kommer att göra taxonomiuppfyllnaden till en bedömningssport. Det gäller exempelvis förnybara kraftslag som sol-, vind och vattenkraft. Avsteg från de befintliga miljökraven – som fastställts genom demokratiska processer – undergräver den befintliga lagstiftningens legitimitet. Den gör också taxonomin svår att använda i praktiken. Hänvisning till myndighetsbeslut är däremot ett effektivt sätt att påvisa taxonomiuppfyllnad.

Ett annat område med mycket stor potential för Sverige är produktion av vätgas och så kallade elektrobränslen. Kommissionens kriterier tar utgångspunkt i framställning ur fossil råvara, snarare än elektrolys med el från elnätet, samt hänvisar till metoder under Förnybartdirektivet som ännu inte presenterats. Det är en ofördelaktig utgångspunkt för svensk konkurrenskraft inom detta område.

Sammantaget är kriterierna så otydliga och svåransända att de bara av den anledningen bör avvisas av medlemsstaterna och EU-parlamentet. Nu har de upp till sex månader på sig att agera.

Den uppmärksamhet som taxonomin rönt visar också på att kommissionen inte agerat inom sitt mandat. Enligt Fördraget om EU:s funktionssätt är det endast ”icke väsentliga delar av lagstiftningsakten” som får regleras i delegerade akter. Dessa kriterier ger tvärtom stark påverkan för investeringsmöjligheter inom en rad samhällssektorer.

De väntas även utgöra grund för översyn av statstödsregelverket, EU-finansiering via Europeiska Investeringsbanken (EIB) och andra program och fonder. Dessutom kan principen om teknikneutralitet ifrågasättas eftersom vissa tekniker får skärpta kriterier relativt befintlig lagstiftning medan andra tekniker direktkvalificerar sig som hållbara. Det finns därmed starka legala skäl att dels rösta ner akterna, dels återkalla kommissionens delegerade mandat.

Vi är måna om att resultatet blir bra givet den betydelse taxonomin sannolikt kommer att få för de investeringar som är nödvändiga för omställningen av samhället. För ett fullgott resultat anser vi att alla kraftslag behöver hanteras samlat, vilket inte har varit fallet i det som nu presenterats. Därför hoppas vi på regeringens och EU-parlamentets kloka agerande för att taxonomin ska kunna bli det kraftfulla verktyg som den har potential att bli. Tyvärr krävs ett fullständigt omtag i en mer transparent och demokratisk process för att det ska bli verklighet.

Carl Berglöf, sakkunnig vid Energiföretagen Sverige.